

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 213g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 61 alin. (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993
(recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne)

CHIȘINĂU
2 martie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 12 decembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 2 martie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 61 alin. (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993, ridicată de dl avocat Vladimir Kovali, în interesele dlui Oleg Moroz, parte în dosarul nr. 3-2329/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de dl judecător Grigorii Cazacu de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul excepției, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Dl Oleg Moroz și-a dat demisia din organele Ministerului Afacerilor Interne în legătură cu atingerea vechimii în muncă, în conformitate cu articolul 47 din Legea cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. În iunie 2014, dlui Oleg Moroz i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în baza Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993 (în continuare Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993).

5. În iulie 2014, dl Oleg Moroz a fost reangajat în cadrul Centrului tehnico-criminalistic și expertize judiciare al Inspectoratului General al Poliției, unde a continuat să lucreze până la 23 mai 2022.

6. Având în vedere că în perioada 11 iulie 2014 – 23 mai 2022 a activat în cadrul unei subdiviziuni specializate a Inspectoratului General al Poliției, dl Oleg Moroz a depus la casa de asigurări sociale o cerere prin care a solicitat

recalcularea pensiei. Printr-o decizie, casa de asigurări sociale i-a refuzat dlui Oleg Moroz recalcularea pensiei în conformitate cu articolul 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993.

7. Dl Oleg Moroz a formulat o acțiune în justiție împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale prin care a solicitat anularea deciziei contestate și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula pensia.

8. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Vladimir Kovali a ridicat, în interesele dlui Oleg Moroz, excepția de neconstituționalitate a articolului 61 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993.

9. Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averele dobîndite licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

11. Prevederile relevante ale Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993 sunt următoarele:

Articolul 61

Recalcularea pensiilor stabilite anterior

„(1) Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

(2) Pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri cărora li s-a prelungit peste limita de vîrstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul sesizării menționează că articolul 61 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 prevede că pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri cărora li s-a prelungit peste limita de vîrstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere.

13. Autorul afirmă că prevederile contestate nu reglementează situația titularului pensiei militare care continuă să activeze în câmpul muncii și contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat. Astfel, autorul susține că în situația în care titularul dreptului la pensia militară atinge vârsta care îi conferă dreptul de a obține pensia pentru limita de vârstă, însă, din motive de ordin financiar, optează pentru menținerea pensiei militare și continuă să activeze în câmpul muncii, este privat de dreptul la reexaminarea pensiei sale.

14. Autorul susține că dacă aceste persoane ar avea dreptul la recalcularea pensiei în conformitate cu Legea privind sistemul public de pensii, ele ar fi stimulate să-și prelungească activitatea de lucru și să contribuie la dezvoltarea economiei naționale. În caz contrar, privarea persoanelor de dreptul la reexaminarea pensiei i-ar determina să opteze pentru prestarea unei munci neoficiale, pentru a evita plata contribuțiilor de asigurări sociale.

15. Având în vedere prevederile contestate, autorul sesizării susține că legislația actuală ar trebui să prevadă o modalitate de recalculare a pensiei stabilite pentru vechime în muncă, în funcție de realizarea contribuțiilor ulterioare.

16. Din aceste motive, autorul sesizării susține că prevederile menționate instituie un tratament discriminatoriu pentru titularii de pensie militară care continuă să activeze în economia națională în raport cu titularii care beneficiază de pensie în conformitate cu Legea privind sistemul public de pensii și cărora li se recalculează pensia.

17. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, articolul 61 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 este contrar articolelor 1 alin. (3), 16, 23, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, ține de competența Curții Constituționale.

20. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate ridicată de reprezentantul părții în proces este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

21. Curtea observă că, deși autorul excepției solicită examinarea constituționalității articolului 61 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, în încheierea instanței de judecată se solicită suplimentar efectuarea controlului constituționalității și a articolului 33 alin. (1) lit. c) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998. Dat fiind faptul că din textul sesizării Curtea nu a putut identifica argumente care ar susține neconstituționalitatea acestor prevederi, obiectul prezentei excepții de neconstituționalitate îl va constitui doar articolul 61 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993.

22. Curtea reține că articolul 61 alin. (2) din Legea în discuție nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

23. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula autorului pensia specială stabilită anterior în baza Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

24. Autorul sesizării susține că norma contestată încalcă articolele 1 alin. (3) [*statul de drept*], 15 [*universalitatea*], 16 [*egalitatea*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

25. Cu privire la articolele 1 alin. (3), 15, 16, 23 și 54 din Constituție, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 80 din 17 iunie 2022, §23; DCC nr. 86 din 30 iunie 2022, § 21; DCC nr. 148 din 15 noiembrie 2022, § 26).

26. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 46 din Constituție, autorul susține că prevederile contestate privează titularii de pensie militară de dreptul la recalcularea acesteia și, prin urmare, le încalcă dreptul la proprietate. Totodată, autorul pretinde că prevederile articolului 61 alin. (2) din Legea în discuție instituie un tratament diferențiat și discriminatoriu pentru persoanele care, după obținerea dreptului la pensie militară, continuă să activeze în economia națională.

27. Cu privire la articolul 46 din Constituție, în jurisprudența sa Curtea a reținut că acesta protejează bunurile actuale ale unei persoane. De altfel, un venit viitor nu poate fi considerat un „bun” decât în cazul în care a fost deja câștigat sau face obiectul unei creanțe certe (DCC nr. 147 din 15 noiembrie 2022, § 27). Dat fiind faptul că autorul excepției nu a câștigat un drept concret la recalcularea pensiei militare stabilite anterior, Curtea reține că nu poate fi pusă problema unei ingerințe în articolul 46 din Constituție.

28. Cu privire la incidența articolului 16 din Constituție, autorul susține că, deși articolul 33 alin. (1) lit. c) din Legea privind sistemul public de pensii le permite titularilor de pensii pentru limită de vârstă să solicite reexaminarea pensiei dacă continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie, dispozițiile contestate condiționează acest drept de trecerea în rezervă sau în retragere a funcționarului. În acest sens, autorul consideră că, în domeniul condițiilor de recalculare a pensiei, beneficiarii pensiilor militare calculate în baza Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 sunt discriminați în raport cu beneficiarii pensiilor calculate în baza Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998. Autorul consideră că beneficiarii pensiei militare ar trebui să beneficieze de același tratament, având în vedere dispozițiile articolului 51 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, care prevăd că în cazul apariției unor circumstanțe care implică modificarea mărimilor pensiilor stabilite pentru

militarii în termen și familiile acestora, recalcularea pensiilor se efectuează în termenele stabilite de Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

29. Sub acest aspect, Curtea precizează că existența unui tratament discriminatoriu pretinde constatarea caracterului comparabil al situațiilor analizate. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că cerința caracterului comparabil nu impune ca situațiile să fie identice, ci numai ca ele să fie asemănătoare, până la un anumit punct (HCC nr. 3 din 4 februarie 2020, § 79).

30. În această cauză, Curtea notează că în cazul funcționarilor cu statut special legea prevede că aceștia pot beneficia de pensie pentru vechimea în muncă dacă acumulează o vechime totală în muncă de cel puțin 25 de ani calendaristici, din care cel puțin 12 ani și 6 luni în serviciul militar sau în serviciul în organele afacerilor interne (articolul 13 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993). De asemenea, pensia acestor funcționari se calculează dintr-o soldă care cuprinde: salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an (articolul 44 din Lege). Totodată, articolul 14 din Legea menționată prevede că în cazul pensiei pentru vechime în muncă funcționarii în discuție vor beneficia de o pensie în cuantum de 50% din suma soldei. De asemenea, același articol le permite acestor funcționari să majoreze procentul din suma soldei în baza căruia i se va calcula pensia, *i.e.* pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită de la 1 la 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume. Potrivit articolului 11 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul în care asiguratul îndeplinește condițiile pentru obținerea mai multor categorii de pensii, el poate opta pentru o singură categorie (alin. 1), iar pensionarului în drept să obțină o altă categorie de pensie i se acordă această pensie de la data depunerii cererii și documentelor necesare (alin. 2). Mai mult, în cazul în care va opta pentru pensia pentru limită de vârstă, persoana va putea cere și reexaminarea pensiei potrivit articolului 33 alin. (1) lit. c) din Legea privind sistemul public de pensii (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 188 din 7 decembrie 2021, § 68).

31. Pe de altă parte, în cazul funcționarilor pensionați în baza Legii privind sistemul public de pensii, aceștia pot beneficia de pensie pentru limită de vârstă dacă corespund vârstei standard de pensionare (63 de ani pentru bărbați și 60 de ani pentru femei) și au realizat stagiul minim de cotizare de 15 ani. Deși stagiul minim de cotizare în baza Legii privind sistemul public de pensii este mai mic comparativ cu vechimea în muncă stabilită de Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, Curtea reține că condițiile pensiei pentru vechime în muncă aplicabile funcționarilor cu statut special sunt mai avantajoase, deoarece acestea nu impun împlinirea vârstei standard de pensionare. Astfel, diferențele pe care le presupun momentul dobândirii dreptului și condițiile în care este stabilită pensia sunt substanțiale. Mai mult, în cazul Legii privind

sistemul public de pensii, funcționarii nu pot beneficia de majorarea procentului din suma soldei de calcul al pensiei în cazul completării vechimii în muncă peste vechimea stabilită de lege.

32. În concluzie, Curtea reține că condițiile de pensionare pentru funcționarii publici cu statut special pe baza Legii nr. 1544/1993 și condițiile de pensionare pe baza Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii nu sunt comparabile. Prin urmare, articolul 16 din Constituție nu este incident. Dat fiind că nu s-a constatat aplicabilitatea unui drept fundamental invocat de autorul excepției, Curtea reține că nici articolele 1 alin. (3), 15, 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

33. Prin urmare, în baza celor menționate, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 61 alin. (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993, ridicată de dl avocat Vladimir Kovali, în interesele dlui Oleg Moroz, parte în dosarul nr. 3-2329/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 2 martie 2023

DCC nr. 21

Dosarul nr. 213g/2022